

Tender Energie Bespaar Service zet Amsterdammers in de kou

In Amsterdam staan in honderden sociaal uitdagende buurten ruim 90.000 woningen met een Lage Energie Kwaliteit (LEK), vaak bewoond door mensen die de hoge energierekening niet kunnen betalen. In de afgelopen jaren ontstonden er meerdere buurtinitiatieven om daar iets aan te doen. Onder andere de Fixbrigade werd een begrip: bewoners en professionals gaan langs bij hun burens om te adviseren over dingen die mensen kunnen doen om energie te besparen en brengen radiatorfolie en tochtstrips aan en ze doen interventies zodat tocht en vocht verdwijnen. En ze maken een praatje, leggen contacten, denken even mee met een ander dingetje: burens die elkaar helpen. Duizenden huizen werden al aangepakt door honderden vrijwilligers en betaalde krachten.

De gemeente Amsterdam raakte geïnspireerd en welwillende ambtenaren werkten aan de zogenaamde Energie Bespaar Service, een programma van zo'n 10 miljoen euro. Dit jaar was er dé kans voor de gemeente om echte Amsterdamse lokale kracht in te zetten voor Amsterdammers, om bestaande initiatieven die al jarenlang gebouwd hadden aan een infrastructuur en vertrouwen te waarderen en te steunen.

De gemeente besloot het programma wederom via een ouderwetse aanbesteding in de markt te zetten. Dat is, volgens een aantal experts, niet nodig als het om sociale activiteiten gaat. De Aanbestedingswet schrijft, letterlijk, voor dat er "een zo groot mogelijke maatschappelijke waarde moet worden gecreëerd." Dus als je aanbesteedt kun je, binnen die aanbesteding, kiezen voor omschrijvingen die meer of minder toegang bieden voor bewonersinitiatieven. Je kunt naar ISO Certificatie en referentie opdrachten vragen maar dat hoeft niet. Je kunt het openzetten voor iedereen én vragen om sterke lokale verankering.

We hebben elkaar als lokale partijen opgezocht. Er zijn samenwerkingen uit voortgekomen. Ondergetekenden hebben het vraagstuk geagendeerd bij de gemeenteraad met een heldere oproep in de zomer: Stop de Tender. Als we toen meteen goede afspraken met de gemeente hadden gemaakt, waren we in deze gure winter al op volle kracht aan het werk.

Er werd ons op het hart gedrukt dat alle partijen willen dat sociale lokale partijen die tender binnen konden halen. Want: zij kennen de buurten, zij leveren al jaren kwalitatief goed werk, zij leiden Amsterdammers toe naar betaald werk. En...volgens de gemeente...alle lokale partijen worden enorm gewaardeerd. Ze zijn in het coalitieakkoord opgenomen, ambtenaren werkten met hen mee en eervolle prijzen werden gewonnen. Jarenlang investeerde de gemeente Amsterdam en ook de overheid, inclusief Europa, in de steeds stevigere lokale partijen.

En toch mislukte de tender

De rook van de verschrikkelijke tender inschrijfperiode is bijna opgetrokken. Het was een kaalslag, want deze lokale partijen zijn geen bureautijgers en spreadsheet kanonnen. Lokale partijen gaan de wijken in om Amsterdammers warm de winter door te laten komen. Dat is wat wij goed kunnen. En nu blijkt dat een van de gedoodverfde kandidaten, onze volprezen collega de Fixbrigade geen perceel heeft gewonnen. De Fixbrigade zelf, die ons allen inspireert als voorbeeld voor een integrale aanpak van energiearmoede en andere maatschappelijke thema's. Dat twintig procent van de opdracht slechts is binnengehaald door lokale sociale partijen zoals Hart voor de K-buurt, De Groene Hub, Weesp Duurzaam en Energiewending in West. En dus gaat 8 van de 10 miljoen euro niet naar Amsterdamse (buurt)ondernemingen maar naar commerciële bedrijven.

Dat zet niet alleen een bejubelde lokale partij aan de kant. Het slaat een gat in de samenwerking tussen deze lokale partijen. En daarmee staan ook 70 Amsterdammers op straat die in een contract, leer-werktraject, opleidings- en stage traject aan het werk waren bij de Fixbrigade. En al die Amsterdammers die op de wachtlijst staan bij de Fixbrigade om geholpen te worden met te hoge energierekeningen en hun koude huizen? Die eindelijk weer een beetje vertrouwen hadden gekregen dat er mensen zijn die hen echt helpen? Die staan nu allemaal in de kou. Deze winter. Dankzij de Energie Bespaar Service.

Binnenkort komen er dagelijks busjes vol niet Amsterdammers naar de hoofdstad om aan te bellen in onze wijken met een energie bespaar advies en een doos met ledlampen en radiatorfolie. Ze kennen de buurten niet en hebben belang bij zo veel mogelijk bezoeken in zo min mogelijk tijd, want tijd is geld. De enorme maatschappelijke waarde van buurtbewoners die buurtbewoners helpen is verloren gegaan, het vertrouwen verloren.

Organisaties als Red Amsterdam uit Noord stellen het helder in een recente oproep: 'wij willen een blijvende relatie met een organisatie met lokale verankering. Vertrouwen vanuit de bewoners is de sleutel tot het slagen van het isolatieoffensief.'

En zo is het, zo was het in ieder geval.

Namens De Groene Hub, Hart voor de K-Buurt, De Fixbrigade, Weesp Duurzaam, De Energiewending, 02025 en bewonersplatformen, zoals Midwest, Red Amsterdam Noord en de StadmakersCoöperatie.